

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Moribus Ioannis De Almeida Societatis Iesu Presbyteri

Macedo, António de

Romae, 1671

Capvt Primvm. De Charitate in Deum, & proximos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44105

LIBER TERTIVS

CAPVT PRIMVM.

*De Charitate in Deum, & pro-
ximos.*

QVONIAM imitandi
Ioannis longè maior
nobis incumbit ne-
cessitas, quàm de ip-
so scribendi, legendi-
que, operæ pretium me facturum
puto, si virtutes, quibus maximè
excelluit, quasi pulcherrimam re-
ligiosi viri speciem ante oculos
proponam, vt ad eam se confor-
mare Societatis nostræ homines
curent, ac illi quàm simillimos
imitando reddere. Initium à cha-
ritate faciam, quæ inter cæteras
virtutes primatum habet.

Societatem ingressus nil Ioan-
nes

nes duxit antiquius, quàm arctif-
fimo se amoris vinculo cum Deo
fringere; vnum ardentissimè di-
ligere; cuncta ad ipsius honorem,
gloriamque referre. Siue domi se
contineret, siue prodiret in publi-
cum, aut cum Deo erat, aut de
Deo sermones habebat: cum ho-
minibus verò agebat illius dum-
taxat gratia, non animi laxandi
causà, temporisue fallendi. Nihil
erat in humanis, cuius voluptate,
aut desiderio tangeretur: & perin-
de habebat ijs prorsus carere,
quàm supremo iure omnibus do-
minari: præter Deum enim flocci
omnia pendere, extra illum cun-
cta quantacumq; hæc forent in-
finitis sub illo abiecta spatijs spe-
ctare, ac pro nihilo ducere. Sum-
ma eius votorum apud Deum,
solaque ambitio, Deum diligere,
& in eius amoris pretium, aman-
do crescere. Cuicumque rei ope-

ram daret, Deum semper gerebat
 in oculis, in quo totus animo ha-
 bitabat; quod inter homines ra-
 ra quoque virtute præditos est
 valde rarum. Interdiu, noctuque
 audiebatur idemtidem repetere
 Sanctissima IESV MARIAE no-
 mina, quæ altè animo habebat
 impressa; totusque ideò sic arde-
 bat, vt corde incitatiùs palpitan-
 te, concuteiatur corpus, & rum-
 pendum pectus, venæque laxan-
 dæ viderentur. Hinc ille funden-
 di pro Christi fide sanguinis ar-
 dor, quem continuis alebat, &
 prodebat suspirijs: neque enim il-
 li integrum erat affectus amoris
 immodicos premere, & inflam-
 mati cordis indicia inhibere. Vel
 illo mortis genere pro IESV cu-
 piebat oppetere, quo Ioannes
 Soufa, & Petrus Correa nostræ
 Societatis alumni, de quibus in
 loco meminimus, sagittis videli-
 cet

et à Barbaris confixus, quarum
pennis elatus ad Beatorum sedes
euolaret: vel in vasta aliqua Bra-
silix solitudine, dum quærendis,
Euangelij causâ, indigenis, sylvas
montesque pererrat, lassitudine,
æstu, fame, ac siti consumptus,
abiecto ad arboris alicuius trun-
cum corpusculo, animam exha-
lare; quæ tam teneris, ac mollibus
promebat verbis; vt in eundem,
amoris sensum, & vehemēs mar-
tyrij desiderium circumstantes im-
pelleret.

Quo diuino æstuabat igne, eo
proximorum corda corripere, &
inflammare cupiebat. Multa vi-
suntur in Colonia Sinus Ianuarij,
vti, & in reliquis Brasiliæ Colo-
nijs, sparsa per agros latifundia,
& conficiendi saccari officinæ, in
quibus Lusitani opulenti familias
habent magnas, partim Brasilis
indigenis, partim Aethiopibus a-
liun-

liundè aduectis, in conficiendo
 faccaro, quo Brasilia negotia
 præcipuè continentur, occupatas.
 Vilissimum id hominū genus est;
 rude admodum, & stolidum; bel-
 luis simile, doctrinæ, & humani-
 tatis vix capax; cum his, ceu cum
 filiis charissimis, agebat pater: ho-
 rum commodis diū, noctuque ser-
 uiebat alacriter; nihil prætermi-
 tebat, quo illorum subleuari, siue
 corpora, siue mentes afflictæ pos-
 sent, quoniam pretioso Christi
 sanguine redemptos esse sciebat,
 & à dæmonum seruitute in liber-
 tatem filiorum Dei assertos. Hos
 pertinaci labore institit ad huma-
 nitatem excolere, & Christianis
 simul præceptionibus erudire, ne
 suarum more regionum instar fe-
 rarum viuerent, & in crapulam,
 libidinemq; proiectis satanæ ma-
 gis animis, quàm Lusitanis cor-
 poribus seruire contingeret: tan-

tum-

tumque assiduis profecit laboribus, ut mirum videretur ex tam barbaris ante hominibus tam cultos euadere potuisse: sed nimirum Christianæ religionis hoc est, mansuefacere feros; & ex lapidibus duris Abrahæ filios excitare. Iam pudebat sine vestibulis, quod solent, conspici; iam tractare incipiebant negotia, seruire ciborum tempora; salutare se inuicem in occursum; diligenter dominis operam locare; & quod caput est, frequentare diuina officia, ieiunia, flagellationes; & hominibus Europæis nec pietatis studio, nec urbanitatis laude concedere. Amabant porro cuncti Ioannem ut parentem: audiebant, ut magistrum; venerabantur ut sanctum.

Annuntiandi Ethnicis Evangelij, eosque ab errorum suorum tenebris ad veritatis lucem perducendis miro flagrabat studio:

ne-

neque vllam suæ, vel infirmæ va-
letudinis, vel vltimæ senectutis
rationem haberi volebat, cum de
missionibus obeundis ad Brasiliæ
mediterranea agebatur. susceptis
quippè, animarum gratia, labori-
bus, integras sibi vires restitui af-
firmabat, & fessos artus roborari.
Nonnulla charitatis in proximos
exempla subijciam, è quibus pro-
num erit de reliquijs coniecturã
facere.

Accitus semel ad excipiendã
mancipij; moribundi confessionẽ
fuit: nec dubium quin statim ac-
curreret; sed morabatur interie-
ctum fretum, quod traicci neces-
se erat, nec idoneum nauigium
suppeditabat. Exscendenti domo
in littus occurrit lembus (canoã
dicunt) exiguus, & in quo pueri
se ad nauigandum exercent, ludo
marino aptus, traiectui prorsus
ineptus. Hunc ille tamen con-
scendit.

scendit officij memor, immemor
periculi. Vixdum ingressos admi-
sit, cum succubuit, ac deprimi ce-
pit. Turbari reliqui, ac tumultua-
ri: sed eos Ioannes confirmavit,
ac iussit in lembo penè demerso
considerare: ac vt procederet, man-
cipium indigenam natatorem in-
signem in fretum ire compulit:
vt lembum natans è puppi in lit-
tus aduersum impelleret. Hoc so-
lo adminiculo vsus tenuit portū,
in quo lembus aquis oppressus
madidos omnes exposuit. Ardens
tamen igne cælesti Almeida in
magale mancipij venit: confiten-
ti aures præbuit, piavit culpas,
omnibus ad salutem præsidij
muniuit; morienti adfuit; ad ex-
tremum vsq; halitum expectans,
vt emissum spiritum Deo com-
mendaret, ad quem bene compa-
ratum transmisit. Sic Ioannes lu-
crum animæ cum periculo iactura
ræ

ræ sui, & sociorum fecit: quòd
sciret quã pretiosa illa merx esset

Singulos de more Brasilorum
pagos, doctrinæ causa, percurren-
ti aliquando euènit, vt imminen-
te iam nocte in rusticanam pres-
byteri cuiusdam villam diuerte-
ret: ibi tenui iam coena refectus,
in cubiculum interius se recepit,
non tam capiendę studio quietis,
quàm vt aliquot eo tempore re-
rum cælestium meditationi ho-
ras tribueret: cùmq; iam ad mul-
tam orasset noctem, sensit ancil-
lam quandam, quæ domi erat in
obsequio, ab hero ad turpia sol-
licitari: graui eam ob causam do-
lore, affectus, alienam culpam,
sanguine proprio luere decreuit,
nudato protinùs tergo cæpit se
quàm acerrimè flagellis cadere,
magnamque fundere sanguinis
copiam, vt ardorem alienæ libi-
dinis eo prefluuiò restingeret.

Au-

Audiit flagellorum sonum, crepitusque plagarum sacerdos impurus, & sui causà flagitij sumptum de infonte supplicium. Ergò pudore suffusus, ad Ioannis se abiicit pedes, errati veniam petit; fluentibusque vbertim lacrymis, maculam diluit, quam peccando contraxerat: nec priùs inde surrexit, quàm Ioannes suo punire supplicio aliena peccata desineret. Ceterùm ne periclitaretur in posterùm pænitentis continentia, author illi fuit Almeida, vt ancillam domo eijceret, eamque apud honestam fæminam collocari curaret.

Rarum aliud, & inauditum, ni fallor, charitatis exemplum commemorare volo, vt religiosi præsertim viri discant nullum proferre verbum, quò aliorum fama, honorue lædatur. In pago, cui *Sancto Xauerio* nomen, cùm esset,
acci-

accidit vt in familiari cum domesticis confabulatione, eo Socij deuenirent, vt certi hominis famam arroderent, nulla conscientia, quòd res leuis, nec occulta erat. Haud tamen id tulit Ioannes, nec distulit quin vetaret precibus: cum parùm apud eos, quibus nihil pensi esse videbatur, proficeret; in genua procumbens, enixissimè rogauit, ne ire vlteriùs obtrectando pergerent. Aliter visum Socijs, qui rectè factum, si culparent merentem, existimabant; itaq; maledicendo perseuerarunt. Tum visu, & dictu mirum: inflatæ Ioanni vehementiùs venæ crepuerunt, & vbertim sanguis effluxit, qui per totam se faciem diffudit, & rubore suo obtrectantes arguere visus est. Tacuere attoniti, & pudore suffusi soluere conuentum, & alij aliò concessere: stetit sanguis: & venæ ad statum

tum redierè: magno certè quanti-
fit facienda proximorum fama,
documento .

Et si ætate iam grauis esset, &
morbis obnoxius, in omnem ta-
men iuuandi proximos occasio-
nem excubabat animo, nullamq;
è manibus elabi sinebat. Summæ
illi deliciae, somno se, ac cibo
fraudare vt ad ægrotantium, &
morientium confessiones excipi-
endâs diu, noctuque statim accur-
reret. Nec verò dum mitteretur,
expectabat; sed hac in re, modera-
torum præcurrebat nutû, sedulò
instans, vt si quem cuiusquam ne-
cessitas, maximè importuno vo-
caret tempore, eum sibi quæstum
nemo præriperet. Cumq; admo-
neretur interdum, ne se laboribus
enecaret: Vitam, inquit, vacuam
caritate non amo: ingentis præte-
rea noxæ reus fierem, si ab audi-
endis infirmorum cōfessionibus,
ijsque

ijſque ad benè moriendum præparandis deſiſterem, cùm in eo temporis momento ſumma rei vertatur; nec pauci, quia idoneo tum conſeſſario deſtituuntur, æternæ ſalutis iacturam faciant.

CAPVT SECVNDVM.

De ſtudio orandi.

Eſi mentem in Deo, rerumque diuinarum cognitione deſixam perpetuò haberet: ſtatum tamen, ac certum quotidie ſeponebat tempus, quòd creptum negotijs meditationi dabat. Singulis diebus antequàm illuceſceret, quatuor ſine intermiſſione horas, totidem ante noctem conſumebat orando: quòd ſi per occupationes continentis orationis flum abrumperè cogebatur, ijs expeditus primo quoque tempore illud re-

ſu-